

STRŽP V+VI+VII+VIII+IX+X+XI+XII

Posamezna
štev. Din 2.—

List izhaja
vsakega 1. in
15. v mesecu

Naročnina
letno 30 Din

Uredništvo
in uprava:

Ljubljana,
Miklošičeva 5

Uradne ure
od 11—12 dop.

Ček. r. Straža,
Ljublj. 16.790

Štev. 8.

Ljubljana, 15. januarja 1936

Leto II.

Rumeno-rdeča alianca

Nekateri bi hoteli na čuden način zaviti »Straži« vrt. Takole modrujejo: »Straža« vodi borbo proti komunizmu, ne vidi pa kapitalizma. To je zgrešeno, — menijo, — saj je vendar kapitalizem dejanski sovražnik itd. Taka premetena zavijanja, zgrajena na finem sofizmu, bi utegnili koga, ki n. pr. ni temeljito prebiral vseh 27 dosedaj izšlih števil »Straže«, zavesti. To je namreč pravi namen inicijatorjev te najnovejše protistražarske strategije, ki se čisto javlja v obliki »dobrohotne« kritike. Zato ne bo odveč, če si — brez sklicevanja na jasno stališče »Straže« do kapitalizma — čisto preprosto predložimo sodobni položaj na svetovnem bojišču in skušamo ugotoviti odnose med »kapitalizmom« (ta izraz namreč ne označuje več dovolj točno tega, kar naj bi predstavljal) in komunizmom ter zadržanje oziroma aktivnost katoličanov, kakor naj se javlja v sodobnem svetu z ozirom na prave odnose med »kapitalizmom« in komunizmom, kakršni danes so (ne kakršni »so« v smislu marksističnih krilatice).

Kapitalizma v prvotnem pomenu in v prvotnih liberalno-gospodarskih oblikah ni več. Ostal pa je kapitalistični duh. Toda ta kapitalistični duh, ki je vcepljen množicam, danes ne more doseči praktične realizacije, ker je ves zapadni in kolonialni kapital v širšem smislu že davno zaseden in železno zaključen v internacionalnem, brezosebnem akcijskem sistemu, ki ga brezpogojno obvladuje še trdnješe organizirana in zavarovana maloštevilna družina veleakcionarjev in še ožja oligarhija finančnih »kraljev«. Taka je struktura modernega velekapitalizma, ki vlada gospodarsko in socialno življenje evropskega zapada, Amerike in kolonialnih dežel. To je rumeni kapital.

Na prostranih, $\frac{2}{3}$ kontinenta obsegajočih predelih SSSR pa vlada takozvani 100% nasprotnik »kapitalizma« — komunizem, ki predstavlja »doma« pravno sankcionirano obliko najdoslednejše izvedene koncentracije kapitala v najširšem smislu v rokah takoimenovane »države«, t. j. praktično v popolni oblasti in lasti maloštevilnih — na prstih ene roke prešteti — nosilcev boljševiške diktature; izven SSSR pa se predstavlja po svojih vidnih in nevidnih aspektih kot »antikapitalistični zemeljski raj«. To je rdeči kapital, ki vlada oziroma skuša vladati v dveh svetovih na dva različna načina: V SSSR direktno po državno-kapitalističnem gospodarskem sistemu, ki je vrgel vse ljudi v mezno razmerje do »države« in prav zato lahko dekretira

okrutne oblike: prisilnega dela, kazenskih taborišč, stahanovstva itd. in po državno-absolutističnem političnem sistemu sovjetske oligarhije; izven SSSR pa indirektno po svojih ambasadorjih in z njihovimi bianco-čeki (n. pr. Uruguai) pod vodstvom g. Litwinovega ter po fino stkani mreži kominterne.

Kakor je dvojen način gospodovanja rdečega kapitala, tako so dvojni odnosi med rumeno in rdečo interesno sfero. Po eni, vsem smrtnikom vidni strani se proglašajo rdeče omrežje za antipoda rumenega kapitala. Po drugem, manj vidnem kanalu pa priteče iz bančnih tressorov rumenega zapada (n. pr. te dni iz Francije in Anglije, dednih dežela framažonerie) v rdeče morje zlato, kadarkoli ga tam potrebujejo, da postavijo kako »grandiozno čudo moderne industrijske in vojne tehnike«. Diplomacija rumenega zapada je s presenetljivo vnemo pritegnila »upirajočega se« rdečega tovariša v »buržujsko Zvezo Narodov«. Bolj kot kdajkoli poprej se je v zadnji dobi razkrila zloba in morala vladajočega sveta. Ta edinstvena perfidnost je produkt zakona med framažoneriejo, elitno predstavnicjo rumenega velekapitala, in kominternom, oligarhično centralo rdečega kapitala in njegove svetovne mreže. Ljudski svet še danes skoraj noče verjeti v resničnost te, njemu nepojmljive alianse. Težko je namreč s preprosto ljudsko pametjo spraviti v sklad spojitve »vode in ognja«. Ljudstva izven SSSR so vključ s svojim najrazličnejšim odnosom do marksizma na splošno v njem vendarle zlele velikega gromovnika proti »kapitalizmu«, ker pravi obraz »rdečega revolucionarja« ni bil nikdar obrnjen na evropsko stran. Šele v zadnji dobi razumevajo narodi, da pomenja boljševizem največjo prevaro, kar jih pozna zgodovina.

Tako so n. pr. socialisti in komunisti, ko je pred par tedni bil v franc. parlamentu vložen predlog za razpust tajnih framažonskih lož, oprt na dokaze iz afere Stavisky, soglasno glasovali proti predlogu!

Najpopolnejši izraz te prevare pa je rumeno-rdeča alianca za uničenje krščanske kulture in morale potom izgladovanja in usuznjenja narodov v vezi rumeno-akcijskega in sovjetsko-oligarhičnega gospodarskega tiranizma.

Vključ vidnemu in občutnemu dejstvu rumeno-rdeče zveze je vendarle treba poiskati in po-

UNIVERZA

doma

Tragika slovenskega akademika je v tem, da ne more toliko razmišljati v svojem delu in raziskavanju, ko misli na svojo almo mater, ampak predvsem na to, kako revna je in kako malo mu nudi od vsega tega, kar bi pri svojem študiju nujno potreboval. Saj misli na vse one hodnike, ki so spremenjeni v knjižnice in po katerih stoje znanstvene zbirke, kjer so seminarji in prostori, v katerih se vrše mikroskopske vaje, misli na kleti, ki so temačne in vlažne ter brez ventilacije, pa vendar spremenjene v laboratorije, kjer živi in dela študent po deset in več ur na dan, na vse predavalnice s svojimi škripajočimi in gugajočimi klopmi, ki so vedno prenapolnjene in pred katerimi čakajo ob dežju in mrazu študentje, da se spraznijo in nje sprejmejo, na vse pomanjkanje preparatov, knjig, aparature, ki so pri delu potrebne. In na to se spomni, da slovenska univerza še nima svoje knjižnice, hidrotehničnega instituta, da v Ljubljani še vedno nimamo klinike, pač pa bolnišnico, ki je že davno premajhna in revna, da nas jo je sram. Pa na bolniški fond, na naše študentovske socialne ustanove, ki se še in še kopičijo, se niti misliti ne upa. In tako se godi, da o vsem tem mnogo pišemo in se razgovarjamo in puščamo pri tem v nemar stvari, ki niso prav nič manj važne. Smo pač taki, da govorimo in mislimo vedno veliko o tem, kar nas neposredno boli. Tako vse premalo pišemo in mislimo n. pr. na duhovni obraz slovenske univerze. Pri tem ne mislimo na njeno znanstveno življenje in delovanje, ampak na ono življenje, ki pride do izraza na naših občnih zborih, pri debatah, na struje in miselnosti, ki so našle pot na našo univerzo, kako so prišle, zakaj tu uspevajo ali propadajo, ali odgovarjajo čuvstvom in miselnosti naroda, čigar last je univerza. Dalje mislimo na to, ali ima naše univerzitetno življenje neko skupno idejno bazo, ki je vsem ista, četudi so stroke različne, ali je delo tako smo-

treno, ali vsega tega nima in zopet zakaj ne. Važno bi tudi bilo, da pregledamo samo razmerje med akademiki, njih občevanje med seboj, dalje, kako gledajo posamezne struje na pe-reča univerzitetna vprašanja, ki so vsem sicer ista, a jih hoče vsak na svoj način rešiti, kako si predstavljajo posamezni strokovnost itd., itd. O vsem tem molčimo, pa so vendar to tudi vprašanja, ki se tičejo nas samih in morda še mnogo bolj kot marsikatera druga!

Nova univerzitetna uredba?
»Slovenski Jug« z dne 14. dec. 1935. prinaša kratko notico, v kateri pravi, da je v projektu nova Obča univerzitetna uredba. Ker univerzitetna uredba ureja celokupno študentovsko življenje na univerzi, je razumljivo, da vlada v vseh študentovskih krogih, kakor v vsej javnosti sploh, za to uredbo veliko zanimanje. »Slovenski Jug« piše, da je nova Obča univerzitetna uredba že sestavljena in da je potrebna le še definitivna redakcija specialnih fakultet. uredb. Odgovornost za resničnost te vesti prepuščamo »Slovenskemu Jugu«. Če se nova uredba res pripravlja, bi bilo po našem mnenju na vsak način potrebno, da se osnutek nove uredbi da pred podpisom še na vpogled profesorjem in vsem prizade-tim, da lahko pravočasno izra-zijo svoje eventualne želje o principih, na katerih naj bo ce-lotna uredba zgrajena, o fakul-tetnih uredbah itd.

Akademski protituberkuloz-na liga (APL) se snuje na uni-everziti. Sestavljena so že pra-vila in predložena akademskim oblastem v odobritev. Namen Akademski protituberkulozne lige je, da se bavi z vsemi vprašanji, ki so posredno ali neposredno v zvezi z bojem proti tuberkulozi s težnjo, da omeji pogubno delovanje te bo-lezni med akademiki. APL pa ima oziroma naj bi imela tudi širši namen, in sicer naj raz-širi svoj delokrog tudi na dru-gre socialne bolezni. Delovanje APL bo obstajalo v prirejanju primernih sestankov, namenu APL odgovarjajočih predavanj, publikacij, primernih člankov v časopisih itd. Po vloženih pra-vilih je predvidena posebna zdravniška posvetovalnica za akademike ozir. akademičarke, počitniške kolonije in posebno zdravilišče za na pljučih obo-lele akademike. Nadalje je tudi predvideno nabiranje posebne-ga fonda, ki bi služil izključno za zdravljenje na tuberkulozi obolelim akademikom. Akadem-ska protituberkulozna liga bi, ako bo podprta od centralne Protituberkulozne lige, Uni-verzitetnega zdravstvenega fonda, Društva slušateljev medicinske fakultete in akademske javno-sti sploh, lahko v obilni meri pomagala najboljše akademikom, ki so oboleli na jetiki, v širšem pomenu pa bo sezna-njala akademsko mladino z na-činom borbe proti tej naši na-rodni bolezni.

Akademski športni klub bo tudi letos priredil tradicional-ne smučarske tekme in sicer v več panogah tako: v teku, smuku in slalomu ter v teku za začetnike in v smuku za dekleta. Tekme v teku se bodo vršile predvidoma še ta mesec na Rakitni. Smuk in slalom be-pa ASK izvedel v začetku fe-bruarja na idiličnem Črnem vrhu nad Jesenicami, kjer bo-do naši akademiki gostje brat-skega športnega kluba »Gore-

kazati pravi razlog, ki je bil za nastanek zveze odločilen, vedeti moramo zakaj je prišlo do skupne fronte svetovnega satanizma. Kar je ločil zunanji videz, spretno sprožena in umetno vzdrže-vana psihologija mas, to je spajal in združil isti židovski duh, ki je nesporni stvaritelj obeh obrazov istega židovskega nestvara! Zveza framazonerije in kominterne je v zgodovini prvi resni poizkus uresničenja edine židovske religije: Doseči na vsak način, z vsakim sredstvom abso-lutno gospostvo judaizma nad vsemi na-rodni in predeli sveta. Da pa se ta cilj doseže, je potrebno, da ugrabi židovstvo

1. oblast nad vsem svetovnim kapitalom (v najširšem pomenu);
2. politično vlado.

Kar se prve zahteve tiče, jo je židovstvo z ma-limi izjemami doseglo. Ves kapital SSSR je v židov-ski oblasti. Pretežni del kapitala v rumenem svetu je v židovskih rokah. Kaj je s politično oblastjo? V SSSR je absolutno židovska. V rumenem svetu pred leti ni mnogo manjkalo do tega... Danes je položaj že precej drugačen. Zapadni narodi razu-mejajo...

Taka je prava slika modernega sveta. Židovski satanizem, ki je ubil Kristusa Odrešenika, se je

vrasel v vsa narodna telesa sveta. Vse narode je »pojubil«, vsa ljudstva je razlastil, vso kulturo je zastrupil, vse etične in moralne norme je razkrojil. Svojo svetovno misijo je začel kot krošnjar, jo na-daljeval kot trgovec, jo dosegal kot kapitalist, ban-ki, veleakcionar, lastnik časopisnih koncernov, kot monopolni faktor kinoindustrije, kot vladar knjigo-trštva itd. — dosegel pa jo je kot rdeči revolucionar! Židovstvo se je v stoletni sve-tovni praksi prepričalo, da je rdeči sistem 100 odstotnega družabnega absolutizma in oligar-hičnega »državnega kapitalizma« tista popolna oblika realiziranega židovskega go-spostva nad vsemi narodi sveta, ki pomeni uresničenje židovske tisočletne želje... Rumeni sistem pod vodstvom framazonerije pa je tista zadnja predstopnja, ko naj se prekoplje ves svet, da se bo vanj jutri razlilo rdeče morje.

To je pravi smisel rumeno-rdeče alianee. Hvala Bogu, da narodi odpirajo oči! Kdor je spo-znal ta svetovni načrt modernega satanizma, ta ve, kaj mu je storiti, proti komu se boriti z vsemi spo-sobnostmi, ki so mu dane, z vsemi močmi, ki jih ima, z vso življenjsko silo, ki je v njem! Dilema sveta je namreč ta: satanizem — krščan-stvo!

Pot in cilj združništva

Krekov »Socijalni načrt slovenskih delavskih stanov« obsega podrobne določbe o ureditvi gospo-darskega življenja za kmeti, obrtniški in delavski stan. V začetku ureja razmerje cerkve, odnosno vere in države ter zahteve o enakopravnosti vseh narodov. Nato analizira kapitalistični gospodarski red in njegove kvarne posledice ter postavlja za-hteve za preureditev gospodarskega in kulturnega življenja, katerih udeležitev mora podpirati tudi država, obenem pa tudi sama preusmeriti svojo državno finančno in davčno politiko, »ki sedaj vkljub ogromnim, često krivično razdeljenim davkom dela dolgove in — jih ne plačuje, z neznosnimi obrestmi teh dolgov pa služi velikemu kapitalu.« S spre-membo te politike pa bodo spodnešena tla tudi militarizmu.

Za kmeti stan postavlja Krek sledeče zahteve:

Kmeti stan je temelj države; ker pa ga ka-pitalizem razjeda v njegovem jedru, ga mora država rešiti s pametno agrarno politiko: odpraviti mora veleposest in urediti kmetijske domove tako, da bodo mogli hraniti družine, prepovedati mora razkosa-vanje in zadolževanje čez mero (Krek dopušča za-dolžitve le do četrtnine vrednosti). Pri prodajah kmetijskih domov morajo imeti predkupno pravico najbližji sorodniki in kmetijske zadrage, ki se mo-rajo zakonito uvesti.

Delokrog kmetijskih zadrug naj obsega: določa-vanje obsega že omenjenih stalnih kmetijskih domov, nakupovanje kmetijskih posestev na javnih prisilnih dražbah, iz katerih zadruga napravlja »stalne do-move«, ki jih izroči »poštenim poljedelcem«, ki ni-majo lastnih stalnih domov. Za te domove plačajo enkrat zadrugi odkupnino, ali pa se pogode z njo za večletno rento. — Na ta način je Krek hotel urediti kmetiska posestva, napraviti iz naših prole-tariziranih kmetijskih gospodarstev taka, da bi bila zmožna samostojnega gospodarskega življenja, skrat-ka, stremel je za tem, da bi povečal število naših srednjih kmetij, ki najbolj odgovarjajo praktičnemu gospodarstvu, pa tudi socialni pravičnosti.

Te kmetijske zadrage naj bi tudi skrbele za melioracije vseh zemljišč, zlasti pa za naprave za-

družnih skladišč za sprejemanje in prodajanje pri-delkov zadržnikov.

Zadrage naj bi tudi nakupovale za kmeta polje-delske stroje, umetna gnojila in potrebna semena. Pri vsaki zadrugi naj bi bil tudi »kreditni zavod«, osnovan »popolnoma po načelih krščanske vzajem-nosti in požrtvovalne ljubezni«. Ti zavodi bi bili združeni v okrajne in deželne zavode, centrala pa bi bila državna poljedelska banka. V svoji upravi naj bi imeli sploh ves poljedelski kredit. Ker je kmet navadno v skrbeh za denar, ko je treba pla-čati davke, jih plača pri zadrugi v naturalijah, za-druge pa ga odpošljejo državi, ko prodajo te kmet-ske pridelke.

Vsaka zadruga naj ustanovi tudi posebno kmet-sko razsodišče za vse spore glede zemljiške last-nine in posesti; zadrage naj tudi skrbijo za »pri-meren red za posle in poljedelske delavce, ki bo njim (delavcem) in samostojnim poljedelcem v ko-rist.« Zadrage naj tudi nadomeste za kmeta pre-dragi notariat.

V tistih letih, ko je Krek izdeloval svoj socialni načrt, je nastopila agrarna kriza. Zato Krek za-hteva za razdolžitve kmetijskega stanu zakoniti mo-ratorij. Kmeti dolgovi naj se z državno in s po-močjo teh zadrug polagoma amortizirajo.

Dokler pa še ni teh obveznih kmetijskih zadrug, naj podpirata dežela in država Rajfajznove kme-tijske in kreditne zadrage.

V tem Krekovem načrtu kmetijskih zadrug vi-dimo ono stalno stremenje kmetijskega stanu, ki še danes ni uresničeno, namreč zahtevo po kmetiskem stanovskem zastopstvu. Drugi stanovi že imajo svoje »zbornice«, le kmet je še vedno brez vsake veljave. To stremenje vidimo tudi že v prizadevanjih biv-ših deželnih odborov, ki naj bi bili izvedli kmet-sko stanovsko zastopstvo v obliki teh zakonito obveznih kmetijskih zadrug. V današnjih razmerah pa, ko stanovska misel vedno bolj dozoreva in se skuša uveljaviti, bi njegov program brez dvoma bil dale-kosežnejši in bi obsegal tudi že stanovsko kmetij-sko zbornico.

Podoben združni načrt je Krek izdelal tudi za obrtniške in delavske stanove.

Pokažite naš list svojim prijateljem!

S tem nam pridobivate nove naročnike.

Srp in kladivo na križu

Dne 29. septembra 1935 se je zbralo v Buffalo okrog 25.000 članov francoske mladinske »Ljudske fronte« (Front populaire). Vzájemno je nastopila komunistična, marksistično-socialistična, krščansko-socialistična, skratka — levičarsko usmerjena mladina vseh mogočih struj. Rdeče zastave, francoske trobojke in rdeči križi krščanskih komunistov so se zibali v skupnem taktu ob zvokih internacionalne in marseljeze. Ta meeting se je vršil v znamenju novih navodil: skupno nastopanje in skupno delovanje komunistične, marksistične, socialistične, krščanske in nacionalistične mladine naj bo novi temelj družbi, pripravi za diktaturo proletariata. Daje pa ta navodila sekretar Kominterne Dimitrov.

Ni nam treba posebej povdarjati cilja, ki ga zasledujejo »skupne fronte«, bodisi v Franciji, bodisi pri nas ali kjerkoli. Pravilnost naših sodb nam dokazuje Francija, kjer je »Ljudska fronta« že konkretizirana. Bolj nas zanima dejstvo, da so stopili v »Ljudsko fronto« tudi francoski krščanski revolucionarji. Tako se je zgodilo, da so ljudje, ki so izgubili absolutno zaupanje v Kristusa, proglasili Kristusa za glasnika sovražstva, sebe pa za krščanske revolucionarje in se združili z marksisti in komunisti. Za znak so si izbrali rdeč križ brez Kristusa, na njegovo mesto pa postavili srp in kladivo. Kaj naj sodimo o teh »krščanskih revolucionarjih«?

Priznati moramo, da je v njihovih prizadevanjih marsikaj pozitivnega. Toda vse, kar imajo idealnega, so sprejeli od krščanstva. Kristus je prišel na svet, da bi ga spremenil, preoblikoval; to je tudi danes naloga katoličanov. Bratstvo, pravica, sta realnosti, ki tvorita važno skalo v temelju socialne doktrine evangelijev.

Toda historična Kristusova revolucija obstoji v tem, da je z ljubeznijo in ne s sovražstvom zlomil socialni okvir paganizma. Če se danes na teh temeljih zgrajena kultura in socialna zgradba ruši, se to dogaja vsled tega, ker je človek nadomestil

skalo krščanske morale s peskom »čiste človeške« morale.

Drugič smo katoličani popolnoma upravičeni strgati z njih revolucionarno etiketo, »srp in kladivo«, ki so ju nadel na križ Kristusov. Srp in kladivo sta simbol nasilnih sredstev, katoličani pa moramo zrevolucionirati svet tako, kakor hoče Kristus in ne tako, kakor hočejo »krščanski revolucionarji«. Vse, kar se imenuje krščansko, ne more nikdar imeti za emblem srp in kladivo in se sklicevati na Kristusa. Maksimalna nekrščanskih in protikršćanskih revolucionarjev ne more nikdar postati krščanska maksima, ker se nikdar ne smemo posluževati sredstev, ki jih Kristus zavrača.

Katoličani imamo sredstva, s katerimi moremo zrevolucionirati svet, toda način Moskve ni Kristusov — kajti Kristus ni nikdar oznanjal razrednega boja, se ni nikdar obnašal tako, kakor se obnašajo moskovski agitatorji, on ni nikdar ubijal, ne ropal, ne sovražil in se ni boril za oblast.

Rdeča etiketa je za »krščanske revolucionarje« nepotrebna in nevarna. Če po lastnem zatrjevanju verujejo v moč krščanstva, ki more preobraziti svet, zakaj ga žalijo z emblemom, ki krščanstvu nasprotuje, in s socialnim naukom, katerega simbol je ta emblem in z nasilnimi sredstvi ter s sovražstvom, ki je vendar pravi antipod krščanstva? Rdeča etiketa je nevarna za »krščanske revolucionarje«, ker imata v njih obeh večjo veljavo srp in kladivo, kakor križ, ki bo (po njihovem mnenju) jutri popolnoma izginil; zvezo, ki so jo sklenili s protikršćanskimi revolucionarji, so plačali s ceno bistvene potvorbe Kristusovega socialnega nauka.

Danes rabimo prave katoličane, ki so resnični tvorci krščanske obnove. To so katoličani, ki v duhu KA delajo za razširitev ljubezni, pravičnosti in bratstva. V bodočnosti pa bo — pa naj zmaga kdorkoli — ostala zadnja beseda Njemu, ki je hotel biti pribit na križ, okrvavljen z Njegovo krvjo, katero je vso prelil z ljubeznijo, da bi premagal sovražstvo.

Naša borba z Akademskim glasom

V prvi številki je Straža očitala Akademskemu glasu, da je obolel na kroničnem materializmu z inklinacijo na levo in da je marksistično usmerjen; marksizem pri nas ni toliko znan kot socialno-ekonomski sestav, temveč kot protikršćanski kulturni pokret, izražajoč se v obliki kulturnega boljševizma.

V drugi številki je opozorila na zveze Akademskega glasa z »La voix des étudiants«, glasilom svetovnega dijaškega komiteja proti vojni in fašizmu, ki izhaja v Parizu; nadalje na to, da spada Akademski glas med posredovalce in razširjevalce idej bruseljskega kongresa, na katerem so zborovali framasonsko-komunistični akademiki sveta pod iz Moskve narekovanim plaščem »fronte proti vojni in fašizmu«.

V tretji številki je zavrnila Straža pisanje Akademskega glasa o umetnem splavu in imenovala to njegovo smer tipično marksistično.

V svoji bogato dokumentirani prilogi je Straža v isti številki marksistično smer Akademskega glasa javno dokazala, ki pri nas vendar ni policijsko prepovedana, a jo Akademski glas precej skriva, da bi akademska mladina tega ne spoznala prekmalu. Opozorila je Straža na to, da nam Akademski glas stavlja za zgled »progresivno« mladino na beograjski univerzi, ki pa je v boju za svoje komunistične ideale sfanatizirana.

Straža je vprašala, zakaj Akademski glas ne obsoja z vso jasnostjo delo komunizma na naši univerzi in zakaj je odevala komunistične akcije v

»strokovno« obleko in jih s tem podpirala, nas pa napadala.

Akademski glas je hvalil brez pridržka revijo Sodobnost, ki se je čisto resno začela zavzemati za marksizem, hvali sovjetski gospodarski sistem; prav tako nima nobenih pomislekov glede marksističnega sistema, ki ga zagovarja »Književnost«, s katero jo vežejo očitne simpatije.

Podporne akcije za katoliške akademike sumničji propagandnih strankarskih namenov; katoliške akademike natolcuje, da niso ničesar prinesli k skupnim stvarim; proti evharističnemu tečaju, ki je bil res za akademike, je takoj dvignil glas protesta (»toliko opevana svoboda«!) pod pretvezo, da nekateri predavatelji niso niti profesorji niti vpisani slušatelji, kot bi take ozkosrčne omejitve bile stvar »svobodnega« akademskega lista.

Končno je odkril svoj obraz v svojih člankih o idejnem obrazu slov. akademske mladine. Izmed akademskih društev najde samo »Mladi Triglav« milost v očeh Akademskega glasa, ki se je približal marksizmu, ki mu ga je baje narekovala vezanost s slovenstvom! Ako hoče ta mladina v resnici biti povezana s svojo zemljo in svojim ljudstvom, je pravi logičen salto mortale, če se znajde enkrat v marksizmu! Kajti v slovenskem ljudstvu za marksizem ni mogla najti bitnih osnov, kvečjemu, če bi prej doprinesla »k prevrednotenju slovenskih vrednot«, kakor to poudarja Akademski glas.

Primer prevrednotenja slovenskih vrednot je Akademski glas dal v svojem članku o splavu »posvetovalnice, kjer bi zdravniki dajali brezplačno

nje« z Jesenic. Tekme v kombinaciji teka, smuka in slaloma se vrše za krasni prehodni kip zmagovalca — darilo »Slovenca«. Natančnejše informacije o tekmah in tozadevni razpis bo pravočasno objavljen na klubski deski na univerzi.

drugod

II. svetovna razstava univerzitetnega tiska v Vatikanu, marca 1936. Katoliški dijaški tisk bo imel v teku letošnjega leta prav izredno priliko pokazati svojo važnost in svoj vpliv širše javnosti, katoliškim odličnikom ter samemu sv. očetu. S. I. P. U. C., ki je prevzel organizacijo razstave, je rezerviral velik objekt na veliki svetovni razstavi katoliškega tiska, ki bo več mesecev v Vatikanu. Ker znaša pristopnina le 10 franc. frankov, smemo upravičeno pričakovati, da na tej razstavi, ki jo bo posetilo več stotisoč obiskovalcev, ne bomo pogrešali prav nobene katoliškega dijaškega lista. — Slovenska dijaška zveza, ki je prevzela organizacijo našega dijaškega tiska, bo skrbela, da bomo tudi mi dostojno zastopani

Svečana otvoritev nove univerzitetne četrti. Italijanski ministrski predsednik Mussolini je otvoril novo univerzitetno četrt v Rimu ob svečanosti zastopnikov vseh italijanskih univerz ter številnih reprezentantov iz tujine. Pred otvoritveno sejo je vsa poslopja blagoslovil zastopnik sv. očeta Nj. Emin. kardinal Marchetti-Selvaggiani. Univerz. četrt obsega vse fakultete, ki so nastanjene v 20 poslopih, 70 dvoranah in 220 laboratorijih. Poleg tega je še mnogo drugih zgradb, tako dijaški dom, restavracija velika biblioteka in športni prostori. Stroški gradnje znašajo 91 milijonov lir.

15-letnica luxemburške dijaške zveze. Luxemburška dijaška zveza je pravkar praznovala 15-letnico ustanovitve. Za to priliko je izdala dijaška zveza posebno številko svoje revije »Academia«, ki je tako tehnično kakor vsebinsko na višku. Iz nje dobimo celoten pregled o zgodovini in delovanju luxemburškega katoliškega dijaštva.

Nov katoliški dijaški list. Od zimskega semestra dalje izdajajo katoliški dijaški univerze v Curihi kot tedensko prilogo na štirih straneh katoliškega dnevnika »Neue Zürcher Nachrichten« list »Entscheidung« (Odločitev). List se ne obrača samo na katoliške dijaške, temveč prav tako tudi na nekatoliške kroge, kjer je bil že spočetka prijazen sprejet.

Anglija v novem šolskem letu. Katoliški dijaški Londona so novo šolsko leto pričeli s proslavo na dan Kristusa Kralja. Po pontifikalni maši jih je sprejel msgr. Kinsley, westminstrski nadškof, ki je pozdravil prav posebno še medicince, ki stoje pred važnimi odločitvami, ter številne dijaške iz skrajnega Vzhoda. Pripoznavajoč prijazno zadržanje večine univerzitetnih profesorjev Londona napram katolikom, je nadškof vendar opozoril na razne nevarnosti nevtralne univerze. Idealna rešitev bi bila katoliška univerza, vendar je to zaenkrat še neizvršljivo. Prav zato pa mora vsak dijak živeti čimbolj intenzivno katoliško življenje.

Poravnajte naročnino

SREDNJA ŠOLA

Ptuj. Naj Vam sporočimo nekaj novic iz ptujskega dijaškega življenja in udejstvovanja. Nekaj ptujskih akademikov, ki so člani DJA (Društvo jug. akademikov) v Ptuj, je sklicalo 30. dec. pr. l. v »Narodni dom« (!), kjer ima sedež vse »napredno dijaštvo«, sestanek, Vabila so dobili prav tako srednješolci, tudi mi Stražarji. Največ je prišlo »naprednjakov« (nič hudega slušateh). Zvedeli in slišali smo pa tole: »Fantje, kakor veste je naše glasilo (?) »Mlada pota«, zastalo in to zaradi denarnih težav. Prosim, da vsi, ki tega še niste storili, nemudoma poravnate svoj dolg. Poleg tega se uprava obrača na dobra srea (!) s prošnjo, da bi se dijaštvo zavzelo za svoje (?) glasilo in jelo zbirati za tiskovni sklad »Mlade poti«. »Pojdite od hiše do hiše ...« itd. Vidimo, kako res je, kar ste večkrat povdarjali v »Straži«, da »napredno« dijaštvo ne nudi nikakega odpora marksizmu — in ga tudi nuditi ne more. Nadalje so pogreli še te le že stokrat slišane fraze: »Že ponovno se je povdarjalo žalostno dejstvo, da obstoji med srednješolsko in akademsko mladino neki prepad. Naše društvo DJA skuša ta prepad odstraniti, povežati univerzo z gimnazijo in skuša kot prvo (?) ustvariti med študirajočo mladino stike.« Izvolili so dva zaupnika, nekako reprezentanco ptujske »napredne« mladine. Edino ta dva imata pravico odpirati pisma, ki jih DJA naslavlja na »svojo mladino«. Za tajnosti seveda ne bosta zvedela, lahko pa bosta opravljala bolj profana opravila, kot pobirala naročnino za »naše glasilo«. Nas seveda taki akademski marksisti ne bodo prav nič premotili. — Stražarji razvijamo tu krepko svojo fronto. Tudi številčno se naše vrste lepo množe. Za novo leto imamo več načrtov o čemer Vam bomo pa poročali po izvedbi. Zavedamo se, da bo samo idejno močna in neustrašena mladina kos nalogam in času, ki prihaja in da bo samo taka mladina lahko preobrazila svojo okolico in svet.

KNJIGE

Ob prijateljevem jubileju. Za božič je prejel naš narod, kakor smo zadnjič poročali, najlepši kulturni dar, knjige Mohorjeve družbe. Za Novo leto pa smo dobili v roke tudi našega univ. prof. dr. Ivana Prijatelja »Duševne profile slovenskih preporoditeljev«. To je profesorjev najboljši literarno zgodovinski esej, ki so ga izdali njegovi učenci-slavisti za šestdesetletnico. Ko opazujemo portret svojega učitelja v začetku knjige (izdelal ga je akad. slikar Jakac), se nam zdi, da ga vidimo za katedrom. Govori nam krepko in jasno o duhovni podobi našega človeka v onem času, ko se Slovenci še nismo zavedali svoje bitnosti. Izdajatelji so v uvodu opisali življenje in delo jubilarntovo — in željo vseh njegovih učencev: »... ničesar si bolj ne želimo, kakor da ostaneš z nami na trdo priporjenem visokem mestu na univerzi in v naši kulturi še dolgo vrsto let!«

Masenstvo protiv katoličke crkve — spisal dr. Antun Pilepić, str. 170., tiskala Leonova tiskarna v Splitu. Ocenio te knjige so že prinesli naši listi

ljudstvu nasvete... o odpravi plodu, uporabi preventivnih sredstev...«

V peti številki je Straža priobčila načrt dunajske kominterne za uvedbo komunizma v Jugoslaviji in v naše veliko začudenje ta načrt izrečno predpisuje novo taktiko komunistom: Pri izvedbi skupnih akcij, n. pr. za kako nacionalno kulturno ustanovo, naj ne postavljajo v ospredje izrazito komunističnih parol, recimo o delavsko-kmečki diktaturi itd., ampak naj pred vsem delajo na to, da se vsi brez izjeme, tudi njihovi nasprotniki, udeležujejo »masovnih zajedničkih akcij«, ki jih seveda oni vodijo in da tekom take borbe stavljajo vedno višje zahteve in stopnjujejo borbo.

Kot primer navaja ta načrt »masovno zajedničko akcijo« za slovensko univerzitetno knjižnico. Prav tako nas je osupnilo, da ta načrt kominterne označuje kot glavno nalogo komunistov ustvarjanje protifašistične fronte in koordiniranje najrazličnejših pokretov proti »fašistični, vojni diktaturi«.

Da so se komunisti v preteklosti mnogokrat poslužili skupnih akcij za zadeve univerze v svoje strankarske svrhe, to je le prejasno izpričano. Naša krščanska in slovenska zavest nam nalaga strogo dolžnost, da preprečimo brezpogojno vsako tako zlorabo v bodočnosti, to se tudi ne sme vršiti po novem receptu kominterne.

Takim temnim in anonimnim elementom velja naša borba. Prav tako velja naša borba marksizmu in materialističnemu svetovnemu nazoru, ki se javlja v tej ali oni igri, tako tudi v Akademskem glasu.

Akademski glas hoče po vsej sili premakniti težišče vsega spora.

Mi smo baje anatemizirali vso slovensko kulturo in literarno tvornost naših dni! Kdaj in kako? S tem, da skušamo zavrniti nekaj izrodov marksistične literature na našem kulturnem obzorju!

Akademski glas hoče braniti vseučilišče pred vdorom »krščanskega nasilja«! Kakšna ironija! Čudno, da Akademski glas ni znal nikoli braniti univerze pred drugimi nasilji, ki so bila vendar tako očitna, tako neslovenska, tako nekrščanska. Zakaj tak bolesten strah vprav pred krščanstvom?

Straža je baje pod vse delo Akademskega glasa, ki je posvečal ves svoj trud življenjskim in študijskim problemom slov. študentstva in borbi za njegove pravice potegnili črto in ga označila kot delo »kominterne«. Ne, tega Straža ni storila. Pri tej točki izjavimo: Naša borba z Akademskim glasom se lahko tako konča: naj Akademski glas

posveča vse svoje predale res zgolj strokovnim, življenjskim interesom akademikov in univerze in naj ne vlačí prikrito in odkrito marksističnih, materialističnih, protikršćanskih tendenc v svoja izvajanja in vsi bodo soglasno pozdravljali tako glasilo; o resni potrebi takega glasila smo prepričani.

Do dna duše pa smo uverjeni, da komunizem, kjerkoli in kadarkoli se je pojavljal na univerzi, prav tako marksizem, do temeljev ruši naše slovensko občestvo, naše krščanske tradicije, našo univerzo, in proti temu se bomo borili načelno brez kompromisa in do zadnjega diha.

Toda Akademski glas ne mara jasne akademske debate ter ne odgovarja na naše stvarne trditve. Njegovo glavno orožje je v tem, da naslika svojim čitateljem Stražo v najgrozovitejših barvah, ji pripisuje vse grehe preteklosti, sedanosti in bodočnosti, jo uvršča med preganjalce in zatiravce vse slovenske kulturne tvornosti, nas zmerja z mračnjaki klerofašisti, se boji kitajskega zidu in sežiganja slov. knjig od naše strani. Proti temu našemu slavnemu slavnemu možu gre potem Akademski glas v boj kakor nekdanj Don Kišot proti veternim mlinom in se skuša ovenčati s slavo viteškega borca za akademsko svobodo in svobodo znanstvenega raziskovanja na univerzi. Saj si Don Kišot ni mogel zamisliti hujših strahov, kakor jih slika Akademski glas. »Ubita življenja in opljuvane ideje naših največjih osebnosti«, »rafiniranost trika«, »kranjska zaostalost«... take in podobne rododromate bruha Akademski glas vse vprek iz sebe! Kako si je vendar razburil živce! Škoda da si ni tega razburjenja prihranil s tem, da bi bil res ostal Akademski glas, mesto da je začel zanašati marksizmov in podoben plevel med akademike!

Končni pagat ultimo pa izigrava ta Don Kišot s tem, da nas obleče v policijskega bav-bava! To naj služi kot najhujše strašilo proti Straži! Ugotovljeno dejstvo je, da iz Straže in akad. katol. društev še ni prišla niti ena izjava, ki bi mogla kot denunciacija služiti za dejanjsko podlago policijskega in sodnijskega preganjanja. Za načelno jasnost, za krščanski prepoved se borimo, marksizmu in komunizmu hočemo zabraniti pot v naše vrste: stopite z jasnim čelom in odkritim vizirjem v bojno areno in ne skrivajte se za nalašč izmišljenim policijskim strašilom: Bodite pravi vitezi in ne žonglerski Don Kišoti.

Hodil po zemlji sem naši...

Naša vas

Naša vas H. leži kake pol ure od mesta in je ravninsko naselje. V starih časih, ko o industriji (usnarstvo) v sosednjem mestu še nikakor ne moremo govoriti, so se vaščani preživljali s poljedelstvom in posebno v zimskem času z mesarstvom, kar je bila domača obrt, ki je dobro nesla. Vas se je gospodarsko in kulturno dvignila in zaslужek za vsakdanji kruh nikakor ni bil težek. Revnejši ljudje so bili zaposleni predvsem kot najemniki za poljsko delo ali kot gonjači živine ali vozniki; ti so bili precej odvisni od gospodarja, kruha jim pa ni manjkalo. Naša vas je bila na glasu, da more dobro preživeti toliko in toliko ljudi. Ko pa so se skoraj vsi tisti, ki so imeli doslej zaslužek drugje (mešetarji itd.), začeli vračati, so se razmere zelo poslabšale. Poleg tega so se naselili v naši vasi mnogi delavci, ki so zaposleni v bližnjem mestu.

Sedaj je pregled vseh »razredov« v naši vasi nekako naslednji:

1. veliki posestniki (z gospodarsko odvisnimi ljudmi) — 6%;
2. mali, več ali manj samostojni posestniki — 27%;
3. »kmečki proletariati« s premočninami (!) —

ljudje, ki so zaposleni kot dninarji v tujih hišah — 30%;

4. hlapci in dekle brez vsakega premoženja — 12%;

5. delavski sloj (na videz kmečkega značaja) — s premočninami imetjem — 16%;

6. delavski (in poluradniški) sloj z lastnimi, z lastnim denarjem postavljenimi domovi — 9%.

Gospodarsko neodvisni (stabilni) sloj šteje torej le 33%, ves ostali proletariati, ki ima morda nekaj malega posesti, pa šteje 67%. Posest (njiva do 2 ha, koča) mu nudi le nekaj malega, kar za življenje nikakor ne zadostuje.

Dotok prebivalstva še nikakor ni nehal. To so predvsem »propadli sloji, uničeni obrtniki, brezposelni delavci z družinami« itd. Namen jim je v vasi ali v mestu dobiti kako delo. To se trenutno (sedaj v krizi!) posreči le kakim 75% od vseh, ostali žive izključno le od milošćine in — od bogve česa vse. Tatvine na polju in doma so nekaj vsakdanjega. Stara obrt, ki je prej dobro šla, je propadla in zapustila žalostno posledico: materialen in moralen padeč samostojnih slojev. Nekoč so možje in fantje hodili po vsem Štajerskem, povsod so bili znani in upoštevani. Navadili so se na

vino, na brezdelje... In sedaj so ti ljudje na domovih, toda v zemljo in kmečko delo se ne znajo in ne morejo vživeti in zato počasi ležejo v dolgove ter propadajo. — »Gruntarji« so še na najboljšem; žive sicer skromno, z ozirom na prejšnje čase naravnost slabo, a so gospodarsko (dolгови) manj odvisni. Res pa je, da mnogi gospodarji uporabljajo že prihranke, v kolikor je seveda to mogoče. In kaj bo potem?

Kakor je že omenjeno, je 67% prebivalstva (v najboljšem slučaju 50%) gospodarsko popolnoma odvisnih. In pomoč? Res je, da vseh teh ljudi prej močna vas nikakor ne more več preživeti. Preostane mesto. Toda tu igra vlogo še neko drugo velevažno dejstvo: zemlja. Ne gre za to, da se vsi ti sloji osamosvoje na zemlji, ampak za to, da se onim zemljiškim slojem, ki jih zemlja že od nekdaj redi (toda sedaj tako, da ne morejo ne živeti in ne umreti) pomaga iz stiske. Približno petina vse zemlje (vštevši gozdove!) v naši fari spada v področje agrarne reforme. Ta posest je bila vzeta dvema graščinama. Področje ene od teh obsega gotovo več kot tretjino vse zemlje, ki spada k naši vasi. Izvedbo agrarne reforme je prevzel poseben odbor, toda dogajale so se naslednje stvari: sinovi trdnih kmetov so pretepali delavske žene, ki so se potegovala za kosček zemlje. Končala se je vsa zadeva tako, da so dobili zemljo trdnjši sloji, dočim so reveži dobili najslabše kose ali sploh ničesar. Tako prva etapa (1930). Sledila je druga: še večje krivice! Sedaj pa domačini niti v poštevniso prišli. Zemljo so razdelili med — prostovoljce. To je že v bistvu zgrešeno. Dobile so jo predvsem inteligenčne, dobro situirane plasti, učitelji, sodniki itd. Ti bivajo (večina!) nad 100 km v stran od zemlje, ki jim je bila dodeljena. Obde-

lovati je ne morejo. Ni časa ne sredstev. Za take vrste poletni »weekend« pri nas inteligenca nima še smisla. Kaj torej storiti? Prostovoljci so stopili v organizacijo in oddali zemljo v najem. Dobili so jo sicer res nekateri reveži, toda le v najem. Ta zemlja jih prerediti od danes do jutri. In potem?

Še nekaj pride v poštev: občinska posest (gmajna, gmajnska zemlja). To je ca. 16 ha močnega pašnika in ca. 3 ha rodovitne zemlje. Gmajna spominja na neke vrste skupno posest; vsak posestnik v vasi je imel pravico do paše in do zemlje. Toda pozneje so revnejši to pravico prodali (800—1000 Din) bogatejšim, tako da trenutno izkoriščajo občinsko posest le ti.

Položaj je neznosen, večina prebivalstva tiči globoko v dolgovih. Socialna razlika je precejšnja. Kmečke zavesti ni. Prevladuje mnenje, da najbolje živi, kdor od denarja živi. To je pri nizki ceni pridelkov mogoče in res. Zato kmetje zemljo prodajajo. Proletariat raste.

Iz tega je jasno razvidno, da je neobhodno potrebna tudi kmečkemu proletariatu strokovna ali stanovska organizacija. V mnogih vprašanjih je treba priti na jasno: kje se neha človek in kje se začne suženj, kaj je z bolezenskim zavarovanjem in kaj s starostnim, koliko ur obsega delavnik, kako se ceni delovna moč...? Sedaj je nekako tako-le: delaš od štirih zjutraj do desetih zvečer; hlapec zasluži mesečno 50 do 150 Din (pozimi ponekod le 30 Din!), tu in tam tudi obleko in čevlje; starostno in bolezensko zavarovanje, to je špan-ska vas! Ko omagaš, moraš na cesto! To so dejstva, ki vpijejo v nebo! Kje je vendar še organizacija najbolj zatiranih, kmečkih hlapcev? To, da jih na koncu suženjskega življenja 99% pomre v hiralnicah, pove vse.

in revije in je zato slovenski javnosti gotovo že znana. Avtor je zajel snov zgodovinsko, ter je obdelal predvsem francosko in še bolj italijansko framasonerijo in njen boj s Cerkvijo. Začne s humanizmom in borbo framasonstva proti veri na splošno, nato oriše razmere svobodomiselnosti do države, nato govori o italijanskih zediniteljih in revolucionarjih, kot so Vincenzo Gioberti, Giuseppe Mazzini, grof Cavour, izvršitelj italijanskega zedinjenja Viktor Emanuel, pustolovec italijanskega zedinjenja Josip Garibaldi in drugi. Framasonstvo je izrabljalo gibanje za zedinjeno Italijo in je skušalo kompromitirati ter uničiti papeža. Posrečilo se jim je vzeti cerkveno posvetno oblast, ojačali pa so jo kot duhovno silo. Delo je zanimivo in nam kaže presenetljivo sličnost tedanje framasonske taktike z današnjo boljševiško-framasonsko.

»Delavska fronta«, L. 1936. nam je prineslo v dar vsekakor potrebno »Delavsko fronto«, ki se je namenila, da kot neodvisno glasilo združi delavstvo v skupno fronto proti skupnim delavskim sovražnikom »materializmu, kapitalizmu in fašizmu«. Predstavila se nam je v dostojni obliki in bogati vsebini. Vinjete, kakor tudi primerni naslovi, list lepo poživljajo. Rubrika »Pod klavir« pravilno označi pomen kritike. »Naj udari klavir! Ne bo udarilo zato, da bi zdrobilo in uničevalo, udarilo bo zato, da bo kovalo! Delavska kritika — to je naše klavir! Nihče se naj ga ne boji kdor dela pošteno, kdor pa misli, da so delavci še dandanes uboga abesinska raja, še pa moti. »Delavska fronta« hoče priboriti delavstvu nazaj človeško dostojanstvo, ki mu ga je kapitalistični družabni red odvzel. Delavca hoče dvigniti iz stališča blaga do osebnosti, pomagati mu pri zgradnji stanovske kulture in dvigniti njegov pogled k Bogu. Vse delavstvo hoče združiti okrog sebe, tudi brezposelni imajo v njej svoj kotiček. — »Življenje imamo, ki si ga ne smemo vzeti, samo dela nimamo, da bi svoje in sebe preživeli!« zveni obsodba sedanjih kritičnih gospodarskih razmer in ogorčenje vprašujejo »Ali smo mi blago? Ali je naše delo blago? Ali se naj z nami in za naše delovne sile licitira kakor za živino? — »Delavska fronta«, pozdravljena, čeprav so te že nekaj dni po rojstvu v »list za bogaboječe delavce« prekrstili. Naša pot gre roko v roki za zboljšanje družabnih in gospodarskih razmer na podlagi resnice, obsežene v kat. sociologiji, proti materializmu in na njima temelječem kapitalizmu ter boljševizmu in še proti fašizmu za stanovsko ureditev družbe na podlagi socialne pravičnosti in socialne ljubezni. Bog te živi in vztrajaj, čeprav bi ti letela polena pod noge in bi te še tolikrat prekrstili.

Nova Sovjetska agrarna politika

Agrarni poizkusi, ki jih vrši ruski diktator Stalin, še dolgo ne bodo končani. Danes jih lahko pregledamo, v kolikor so že izvršeni in se nekoliko ozremo v bodočnost. Brez dvoma lahko takoj ugotovimo, da je diktator zavrgel staro integralno leninistično doktrino, ki stremi za popolnim, rečemo lahko brutalnim izenačenjem. Diktator je začel iskati novo obliko, ki bi v popolnem nasprotju z brezkrvno Marks-Leninovo teorijo združila privatni interes z duhom kolektivnega sodelovanja (seveda le kot izhod na polju kmetijske politike).

Proletarizirati kmeta — prva socialna naloga poljedelske kolektivizacije, ki so si jo nadeli revolucionarji, je bila zgrešena. Direktna izvedba tega načrta bi bila bojna napoved ogromni večini ruskega prebivalstva, tega so se najgorečnejši pristaši kolektivizacije kaj hitro zavedli. Toda marksistična frazeologija je tej zagati hitro odpomogla: kmete razdvojiti in uničiti najprej eno plast — kulaka. Kakor prej na nasprotnike revolucije med inteligenco, tako je sedaj mrgolelo vse polno napadov na kulake. Vlada je v principu ukinila zasebno lastnino in pozvala kmete, naj prostovoljno stopijo v kolhoze. Kmalu nato pa se je začela nasilna kolektivizacija. Teoretična, več ali manj umetno postavljena razlika med zatiranci — v tem primeru kulaki — in zatiranci v praksi ni pomenila nič. Vsi tisti, ki so se upirali ali bili le osumljeni upornega mišljenja, so bili deležni usode kulakov. S tem pa se je začela buditi kmetijska zavest brez razlike med kulaki in manjšimi kmeti in je rodila splošen odpor proti kolektivizaciji. Da se rešijo iz tega nerodnega položaja, so boljševiki vnesli v kolektivizacijski proces borbo med dvema generacijama. Starejša generacija, individualistična in konservativna, za nobeno ceno ni hotela žrtvovati svoje neodvisnosti. Mlajša generacija, ki jo je že zadel boljševiški vzgojni aparat, pa se je pod vplivom revolucionarnega mysticizma dala mnogo lažje pridobiti za komunistične načrte. Krute kazni za upornike in sila državnega aparata so popolnoma strle

aktivni odpor kmetijskih mas in zdelo se je, da je ni več sile, ki bi v Rusiji preprečila zmago kolektivizma. Zgodovinski ruski kulak je bil dejansko poražen.

Nastopila je druga faza. V tej fazi se je simbolični kulak maščeval za poraz resničnega kulaka. Kmetje so se odločili za pasivni odpor. V masah so šli v kolhoze in v stranko ter tam dobesedno preplavili prave komuniste. V kolektivnem delu pa so videli le kruto dolžnost. Mase razlaščenih kmetov, sedaj kmetijskega proletariata, so iskale v kolektivnih kmetijah samo še možnost preživljanja na državne stroške. Če so le mogli, so sabotirali sovjetske odredbe. Jasno je, da je pri tem moral gospodarski uspeh kolhozov izostati. Ta gospodarski neuspeh kolhozov je skušala vlada odpraviti z uvedbo neenakih plač in premij (seveda tudi po tovarnah in po industrijskih obratih sploh) — kar je bila prva njena koncesija v prid privatnim interesom. Med tem časom pa je šolala nove ljudi za kontrolni aparat in politično vodstvo. Te so postavili potem na čelo kolhozov in krajevnih organizacij komunistične stranke. Vsa nova, neizkušena, do ljudstva arogantna garda komunističnih priganjačev na kmetih je bila kmalu kruto zasovražena. Skupna usoda kmečkega proletariata je stopnjevala zavest kmečke solidarnosti. Kmetje, ki so postali po besedni igri »socialisti«, so izrabili organizirane in legalne kolhoze za organiziranje s a m o p o m o č i. Prve koncesije, ki so jih izsilili od diktatorja, so jim vlijele nov pogum. Uspehi kolektivizacije so bili vsled tega še vedno negativni. Posledica — Stalin je l. 1934 ob neki priliki povdaril, da kmet mora biti »bogat«. Vladni pritisk je bil omiljen, individualno izkoriščanje kolektivnih gospodarstev je narasčalo, začela se je velika trgovina, nastajala je nova kmetijska elita. Po sili razmer je izdal Stalin l. 1935 nov zakon o kolhozih, ki je to dejansko stanje legaliziral. Ta zakon pa pomeni obenem tudi poraz agrarnega komunizma. Po novem zakonu o

**Podpirajte
pokret
katoliške
mladine!**

Konec »Torgsina«. Sovjetski in drugi listi poročajo, da je sovjetska vlada ukinila zloglasni »Torgsin«. Sovjet »Torgsin« je bila tipična ustanova za »deželo splošne enakopravnosti«. Sovjetska vlada je vsled pomanjkanja inozemskih valut pred štirimi leti ustanovila »Torgsin«, kar pomeni trgovino z inozemstvom; »Torgsin« je otvoril v vseh večjih ruskih mestih prodajalnice, kjer v letih 1932/33, ko so tisoči sovjetskih državljanov umirali od glada in lakote, nikdar ni zmanjkalo življenjskih potrebščin vsake vrste, pa tudi drugih, najbolj luksuznih potrebščin ne. Toda vse to si zmoželi dobiti le za inozemsko valuto ali za čisto zlato, srebro, diamante in drug dragoceni nakit. Torgsinovih dobrot so bili deležni le inozemci ali tisti sovjetski državljanji, ki so dobivali denarne podpore iz inozemstva (ti so si lahko dopisovali celo z emigranti, kar je sicer strogo zabranjeno) in oni sovjetski državljanji, ki so bili bogati, in tisti, ki so imeli poskrbite razne dragocenosti. Sovjetska revizija je vedela, da za življenjske potrebščine v hudi stiski najlažje izvabi od ljudi te dragocenosti. Jasno je, da je »Torgsin« koristil le sovjetski buržuaziji in je izzval veliko ogorčenje pri delavskih masah in nižjih slojih komunistične stranke. Zato so ga končno morali opustiti. Dopolnilnik za »Kölnische Zeitung« Just poroča, da je šef »Torgsina«, komisar za zunanjo trgovino Rosengolz izjavil, da je »Torgsin« prinesel sovjetski vladi tuje valute, zlato, srebro, diamante in nakit v vrednosti 270 milijonov zlatih rubljev.

Nekaj časopisne statistike iz Jugoslavije. Po zagrebškem »Životu« prinaša šibeniški tednik »Katolik« (št. 2., 1936) nekaj statistike o časopisju v Jugoslaviji. Iz tega posnemamo: Pri nas izhaja 42 dnevnikov. Od teh sta 2 katoliška, 6 izrazito protikatoliških (od teh 3 največji belgr. dnevnik), 13 liberalnih, 5 indiferentnih, 5 strokovnih, 1 marksistični. Ostali neopredeljeni. Skupna naklada dnevnikov znaša 400.000, od tega pripada 250.000 protikatoliškemu, 20.000 katoliškemu, ostali pa liberalnemu in indiferentnemu tisku. Tednikov je v Jugoslaviji skupaj 331. Od tega je — kolikor je »Životu« znano — katoliških 27 (in 6 naklonjenih), protikatoliških 30 (od tega komunistično marksističnih 7 in 1 frimasonski), 16 liberalnih, 13 indiferentnih. (Ta statistika je seveda zelo nepopolna — op. ur.) Med katoliške dnevniške šteje »Hrvatsko Stržo« in »Slovenca«, med liberalne »Jugoslavenski list« (Sarajevo), »Jutarnji list« (Zagreb), »Nova doba« (Split), »Večer« (Zagreb), med protikatoliške pa »Jugoslavenska pošta« (Sarajevo), »Jutro« (Ljubljana), »Novosti« (Zagreb), »Politika« (Beograd), »Pravda« (Beograd) ter »Vreme« (Beograd). Med protikatoliške tednike pa šteje naslednje: »Balkan« (Beograd), »Dubrovačka Tribuna« (Dubrovnik), »Oko« (Zagreb), »Seljačke Novosti« (Zagreb), »Sokolski glasnik« (Ljubljana), »Sokolsko selo« (Ljubljana); med marksistične »Glas akademski« (Lj.), med komunistične pa »Glas omladine« (Zagreb), »Nedjeljne informativne novine« (Beograd),

kolhozih je sicer še obdržan princip kolektivne lastnine zemlje in ostanejo produkcijska sredstva še v kolektivnih rokah, temu pa je dodan liberalni princip — kmet ima pravico do individualnega izrabljanja zemlje.

Novo stanje je kompromis med skrajno kolektivistično miselnostjo ruskih diktatorjev in med individualističnim stremeljenjem ruskega kmeta. Kompromis ni nič stalnega. Nastajanje nove oblike

kulaka še ni dovršeno. Morda bo vodilo od skrajnega kolektivismu v nasprotni ekstrem, morda tudi ne. Na vsak način pa zgolj racionalistične in materialistične formule ne bodo mogle nikdar ustvariti pravičnega razmerja med kolektivnimi in privatnimi interesi. Za gospodarsko preosnovo je bolj kot zunanja sila potreben notranji pristanek in še bolj verski, moralni in človečanski temelji. In vsega tega ruski diktatorji nimajo

Kritike kapitalizma

Različni svetovnonazorni pogledi na svet so se še vedno razlikovali tudi v ocenjevanju družabnih pojavov. A glede zgodovinsko danega kapitalizma moremo ugotoviti, da ga teoretično nihče več ne zagovarja in širi. Seveda pa jih je še vedno mnogo, ki kapitalizem v dejanskem življenju afirmirajo, bodisi ker imajo zaradi ugodnega položaja v tem družabnem redu interes na tem, da ta obstoja še dalje, bodisi ker nimajo interesa na tem, da propade. Resnična usmerjenost ljudskih množic pa je tudi še prežeta s kapitalističnim duhom, kako doseči čim večji dobiček, čeprav na ne povsem pošten način. Poslovne prevare in goljufije zlasti mali človek ne jemlje za hudo in jih še opravičuje z raznimi sofizmi, dasi bistveno med njimi in pa med velekorupcijo ni razlike. Razlika je samo v velikosti goljufije, kraje ali kakor že to hočemo imenovati.

Zgodovinsko dani kapitalizem odklanja vse socialne doktrine, saj mnoge celo temelje na reakciji na kapitalizem. Komunizem hoče vse gospodarstvo podružabiti, iz vseh gospodarstev državljanov hoče napraviti eno samo veliko družabno gospodarstvo, ki ga bo v prehodni dobi vodila država, dokler brezrazredni boljševiški raj ne dozori in se ne uresniči, ko bo tudi državna oblast nepotrebna. Nova družabna oblika zanika torej dvojne bistvenih pogojev kapitalizma, namreč pravico do zasebne lastnine in pa pravico svobodne izbire dela in konsuma. Ta teoretični komunizem ima s kapitalizmom skupno samo materialistično podlago, zgodovinski boljševizem pa kaže in dokazuje, da se ta nekaterim tako simpatični gospodarski eksperiment ni posrečil in da se dan za dnem zopet približuje kapitalizmu ne samo v gospodarskem stiku z ostalim svetom, ampak tudi doma. Komunizem je utopičen. Realnejši od njega je fašizem (če ga pojмимо kot etatistično pojmovanje države, ki je sama sebi namen, izvzemši boljševizem), a ostaja le na pol pota. Hoče namreč kapitalizem kot družabni sestav obdržati, hoče pa njegove kvarne in družbi škodljive pojave z državno vsemočjo deloma z refor-

mami, deloma pa z zakonskimi predpisi odstraniti. Bori se proti posledicam, vzroke pa pušča, kar splošno opažamo kot slabost pozitivističnega pojmovanja prava.

Komunizem in fašizem lahko pojmujeemo kot kritiki kapitalizma. Prva hoče odpraviti zasebno lastnino in svobodno izbiro dela in konsuma, druga pa se bori predvsem proti razrednemu nasprotju, ki škodi narodu kot organizmu. Kritika katoliških sociologov ne jemlje kapitalizma kot zgolj gospodarski problem, ampak ga zajame v celoti z družabnega stališča in ima tako ugoden položaj, da ne ostane pri kritiki posledic tega sistema, ampak da lahko kritizira njegove osnove, iz katerih izvira vse zlo. Za temelj svoje kritike jemlje dvojne resnice: a) gospodarstvo je sredstvo za človekovo življenje; ne sme postati njegov namen in tudi ne sme biti ovira pri stremeljenju za pravim namenom človekovega življenja za dosego blaženosti v posmrtnem življenju, in b) pravost je obvezna za vse človekovo delovanje, tudi za gospodarstvo, ki mora pravost vedno uvaževati. (Prim. Temelji socialnega vprašanja S. v. v. II., str. 29.) Zato kat. sociologija zgodovinsko dani kapitalizem odklanja in zavrača a) ker je njegov svetovnonazorski temelj (naturalizem, liberalizem) z svetovnonazorskega in družabnega stališča zgrešen, b) ker je gospodarstvo postalo namesto sredstva namen človekovega življenja, ker je interes kapitala prevladal nad interesi človeka, in c) ker je iz gospodarstva izrinil pravost in jo v svojem delovanju tepta. S tem pa ne zavrača upravičenosti delitve dela in kapitala kot samo po sebi napačne in kvarne ureditve, zahteva pa, da se premoč kapitala ne sme nikdar izrabljati v škodo delojemalca-človeka.

Reforma družabnega reda je potrebna. Biti mora radikalna, to je, iti mora do konca, do svetovnonazornih temeljev in zajeti mora predvsem tudi mišljenje ljudi, kajti nov družabni in tudi nov gospodarski red je nemogoč brez novega človeka.

Družina je zdravje

Človeška družba je živ organizem, ki je komplicirano sestavljen in ki živi svoje življenje po trdo postavljenih zakonih. Odvisen je od vse polno faktorjev in to tako zelo, da začne takoj bolehati, če katerega ne upošteva ali prezre. Vsak organizem je sestavljen od malih delcev-celice in je ves od njih odvisen. Saj so vendar celice posredovalke življenja, one sprejemajo hranljive sokove in jih preoblikujejo in presnavljajo tako, da je organizmu v prid — v življenje. Tedaj, ko začne one razpadati, se približuje smrt. Tudi človeška družba ima svoje celice, ki niso za njeno rast in življenje prav nič manjšega pomena kot one v naravi in ki jim pravimo družina. Mar ni prav družina ona, ki obnavlja življenje, ki zbira v sebi vse življenske sile, jih ojačuje in usmerja v rast? Ni tu važno samo ono materialno obnavljanje življenja, ki se vrši ob rojstvu otroka, temveč prav tako in še bolj ono duhovno življenje, ki je v zdravi družini tako bogato. V družini se oblikuje otrokova duša, oče in mati sta ona, ki mu odpirata pogled, v njej zraste v zrelega človeka in iz družine ponese svoj vojski

odnos do življenja in vseh vprašanj, ki mu jih zastavlja. In ob tej otrokovi rasti starši zaostajati ne morejo, ker so oni, ki ga vzgajajo, vsaka vzgoja pa, ki hoče biti učinkovita, mora biti pred vsem samovzgoja, to je podprta z iskrenim vzgledom. Nihče ne sme v družini zaostajati v tej rasti, če hoče, da se bo lepo razvijala. To pomeni družina za družbo; da nosi zdravje in življenje, ali pa da troši smrt; drugo možno ni! Zato je za družbo važno, ali polje v družini zdravje, da je tako zmožna prinesiti sto odstotno življenje, ali pa se je začela že razhajati in je tako znanilka smrti!

Za vsako celico je važno to, v kakem mediju živi in iz katerega črpa življenske sile, važno je to, ali ni že ta sam zastrupljen in bolan. Zdrava družina mora črpati svoje življenje, če hoče, da bo to polno, samo iz absolutne resnice, ki je katolicizem oz. njegov nauk, ki bazira ves v evangeliju, ki je božja beseda in naročilo. Mimo tega vira življenja zanjo ni zdravja in samo toliko ga je, kolikor se temu približa. Ker se tega zavedamo, se borimo za tip družine, ki je katoliška in katere podlaga

je zakon, ki ga terja človeška narava sama in ki ga je postavil in potrdil Bog. V zakonu gledamo predvsem duhovno enoto, ki je povezana z ljubeznijo in spoštovanjem, podprta s telesno nujnostjo in je tako nerazdružna. Na tej zdravi podlagi, na tej notranji in globoki duhovni zvezi med možem in ženo, ki je veliko močnejša, iskrenjša in zato trajnejša od one telesne, se more razviti druga, širša, duhovna in telesna enota — družina.

Družina je za starše in otroke življenska skupnost, kjer je zajeto celo življenje z vsemi malimi in velikimi dogodki, ki dajejo — z velikimi nalogami družine — družinski karakter. Vsi člani so enako važni v tej skupnosti, nihče ne more biti izvzet. Usoda vseh src in duš je pretkana med seboj tako zelo, da zakrivate vsi, če eden trpi. Ljubezen je ona nevidna sila, ki jih veže v enoto in ki nalaga vsem enako težke dolžnosti, brez katerih prave ljubezni nikoli ni. Nikoli ni egocentrična, vedno je pripravljena na žrtev in odpoved, nikoli ni brezobzirna, temveč zna vedno podrediti svoje zahteve in ugodnosti koristi in sreči celote. Tako nosi ta ljubezen v sebi dolžnost rasti in spopolnjevanja sebe samega. In tako morajo pojmovati ljubezen vsi starši in otroci. Staršem nalaga ta ljubezen še posebno odgovornost pri vzgoji otrok. Bog jih jim je zaupal in zahteva od njih, da jih vzgoje v cele ljudi, da jim dajejo samo to, kar je v njih samih najboljšo. Otroci morajo biti zato nič manj, kot nekak duhovni ekstrakt tega, kar je v materi in očetu duhovno najboljšega, nekako duhovna usovršitev in spopolnitev njiju obeh. Težka je ta naloga in od sile odgovorna. Prav v tem vidimo lepoto staršev, posebno matere, da se kot umetniki, ki rišejo in klešejo sprejemljivo, a neizdelano otroško dušo v duhovno lep in trden lik. V njih rokah je otrok in oni delajo iz njega človeka, ki bo ponesel v življenje to, kar mu bodo oni dali in ki si bo samo na tem temelju zidal lastno življenje. Zvišena je ta naloga in v veliki meri leži na ramah naših mater. Danes govore vse polno o emancipaciji, debatirajo o njej in iščejo enakopravnost žensk in moških. Pa prepričani smo, da jo iščejo popolnoma v napačni smeri in jo najti nikoli ne bodo mogli, ker ženska kot mati je višja od moškega, njeno materinstvo, ki mora biti telesno in duhovno obenem, sega vse globlje in odločilneje v življenje kot vse drugo moško delovanje. In zato ponižujejo ženo vsi, ki iščejo danes enakopravnosti žen z moškimi mimo materinstva, vse bolj pod ono častno mesto, ki ga ji je odmerila sama narava in sam Bog. — In ob taki vzgoji postane pogled na svet vseh isti, izkušnost se veže z neizkušnostjo in ji pomaga in tako rastejo vsi drug ob drugem vedno navzgor. V pravi družinski skupnosti so vsi enaki, vsi enakopravni, le vsak ima svojo vlogo, ki jo mora rešiti najboljšo. Družinska skupnost je v bistvu že podprta, ko začnemo razmišljati, kdo je prvi in katera vloga je važnejša. Pravijo, da je oče glava in mati srce in oba sta za organizem nujno in enako potrebna. K tej družinski skupnosti moramo v širšem pomenu pristevati tudi posle. Tudi nje moramo razumeti in tudi oni se morajo znati in hoteli živeti v družino. Kako to znajo naši preprosti kmečki očetje in matere in njih posli, ki ne prebirajo nikakih težkih socialnih razprav, pa so vseeno samo oče in mati in ne gospod in gospa tudi za malega hlapca in deklo!

Težke so te naloge in vse polno nevšečnosti je treba premagati, ko se stavijo na pot. Pa poznamo rezervoar, kjer lahko črpajo člani družine moči za vse te naloge. Živa vera je to, trdna mora biti ona religiozna skupnost, ki sta jo začela oče in mati pred oltarjem — zvezana v zakramentu, ki daje vse milosti, ki so potrebne zanje in otroke, ki stopijo potrjeni po sv. krstu v isto skupnost.

Poleg duhovne skupnosti je pa še materialna, ki vzdržuje vse telesno življenje, tako n. pr. s hrano, stanovanjem, obleko itd. Važna je, saj je odgovornost staršev do otrok tu izrazitejša in obratno hva-

ležnost otrok bolj vidna zahtevana. Da je prav družina ona, ki mora skrbeti za življenje svojih članov, zahteva narava. Saj je ravno mati ona, v kateri zaživi otrok svoje življenje in je cele mesece popolnoma odvisen samo od nje. In oče mora skrbeti za oba. On je, ki mu je narava naložila dolžnost, da skrbi za družino in mati je ona, ki ustvarja domače ognjišče vsem tako, da je to oni kotiček na svetu, kjer se počutijo vsi varni, vsi srečni in na katerega spomin je celo življenje, pa čeprav smo daleč od njega, lep in svetel. Vsak mora prinesiti svoj delež tudi k materialni skupnosti, vse mora prevežati dihljubezni, katere dokaz je izvrševanje del.

Velika naloga vsake družine je ta, da vzgoje v svoji sredi ljudi, ki so vedno na mestu, ki jih življenje ne meče iz skrajnosti v skrajnost, ki so poštene in značajni, ki se zavedajo svojih dolžnosti in jim je njih izpolnitev zakon. Take ljudi vzgaja samo katoliška družina. Danes pa se giblje človeštvo proč od Boga, zgubilo je smisel za nadnaravno, zagledalo in zagrebalo se je v to ubogo zemljo in išče raj na njej. Vse javno mnenje je postalo zmaterializirano, pojma ljubezen in žrtev sta kvečjemu še psovki. In zgubilo je zato tudi smisel za družino. Slabiči so postali ljudje, od prave poti že daleč zašli in ne morejo več zbrati toliko moči, da bi spoznali zmoto in se vrnili. Zato zanje družina ni več sodobna, otroci nič več blagoslov in sreča v družini, temveč le še potrebno zlo. Danes jim je le še moderen goli egoizem, pa jih je priznati to sram in ga zakrivajo v fraze o svobodni ljubezni, človeški sproščenosti itd. Kam se je obrnil danes svet in kaj pomeni to zanj, nam jasno priča le pogled v družine, ki so v razsulu, ker so zgubile svoj namen, zgrešile svoj cilj. Po tem zmaterializiranem svetu veje dihl smrti... In ta miselnost se širi tudi med nas, tudi naše javno mnenje ni več čisto in zdravo. Koga še danes zabolijo, ko bere in vidi v literaturi, gledališču, kinu kako ne pomeni tam zakon in zakonska zvestoba niti toliko več kot kaka kramarska pogodba, ko velja spretno varanje zakonskega druga le še kot duhovitost in posrečen dovtip. Kaj je storilo naše javno mnenje, ko so vstali ljudje in zahtevali uzakonitev umora nedolžnih otrok?! Vse to in še polro bi lahko našteali, nam pomeni, da je tudi naša slovenska družina v nevarnosti in da vodi ta pot v smrt to tem gotoveje, ker smo ubog enomilijonski narod. Zato smatramo vsakega, ki ruši slovensko družino, kot sovražnika slovenskega naroda in je naša dolžnost, ki nam jo nalaga pripadnost in sinovstvo slovenskega naroda, da se proti njim tudi kot takim borimo. Danes prihaja k nam kot grobokop družine materializem in komunizem, ki je na njem zrasel in se povzpel tako daleč, da si je privzel razbitje družine celo v svoj program! V Rusiji je to izvedel. Svobodna ljubezen je tam nadomestila družino, otroci so postali potrebni balast, ki se ga opremi s številko in pošlje v državni vzgojni zavod, kjer živi in se vzgaja tako, da pride iz njega cel komunist, ki je zmožen storiti vse. Pa posledice so tako strašne, da so se jih prestrašili in jih skušajo popravljati.

Ker vemo, kam pelje ta pot, zato se borimo za pravo, slovensko družino, kot je živela stoletja sem, za družino, ki živi po naši zemlji vsa močna in odporna v svoji večerni in jutranji molitvi, ki pokleka vsa trudna zvečer ob rožnem vencu, ki so ji koledar godovi svetnikov in prazniki Cerkve pravi družinski prazniki. Njih čuvstvovanje je zapisano v narodni pesmi in narodnih običajih. — Slovenski narod ni imel svojih vojskovodij in narodnega plemstva, imel pa je svojo slovensko katoliško družino, ki ga je ohranila do danes in ga bo varovala toliko časa, dokler bo živela!

»Novi študent« (Zagreb), »Pregled« (Zagreb), »Radniške novine« (Beograd), »Svetlost« (Kragujevac), »Vrlo važno« (Beograd). Nista pa v tej statistiki omenjena največja slovenska katol. tednika »Domoljub« in »Slovenski gospodar«, kakor tudi ne »Domovina« in »Kmetijski list« ter cela kopica novih listov, ki so začeli izhajati zadnje čase kot »Prelom«, »Pohod«, »Slovenija«, »Slovenska zemlja«, »Ljudska pravica«, »Bojovnik« (v spremenjeni vlogi), »Delavski obzorik«, »Mlada pošta«, »Naša volja«, »Delavska fronta«, »Naša misel« itd. Odgovornost za gori navedeno kvalifikacijo prepuščamo viru, iz katerega smo to statistiko posneli.

Rdeči Sokol je socialistična mladinska organizacija, ki so jo v raznih državah ustanovili socialisti, oziroma marksisti, kot protiutež skavtskim organizacijam. Lansko leto (1935) so se posamezne centrale Rdečega Sokola iz različnih držav združile v »Internacionalno sokolsko republiko« (République Internationale des Faucons) s sedežem v Franciji. Namen Rdečega Sokola je vzgoja delavske in kmetijske mladine v socialističnem duhu, da bo v poznejšem življenju znala nastopiti za politične in socialne težnje, ki jih zasledujejo socializem, marksizem in druga podobna mednarodna gibanja. Rdeči Sokol obstoja v Avstriji, Nemčiji, Češkoslovaški, Franciji, Švedski in še nekaterih. V Nemčiji, Avstriji in nekaterih drugih državah deluje zadnje čase ilegalno. Niso pa še vse te organizacije včlaneje v lani ustanovljeni Internacionalni republiko. Najbolje deluje Rdeči Sokol na Češkoslovaškem in v skandinavskih deželah. Medsebojno vez in propagando jim omogoča časopisje, v novejšem času tudi majhne brošure. Duh, ki vlada v teh organizacijah je dosledno tendenčen in ozko levičarski, številčno pa so zelo šibke.

Katoličani v Združenih državah severoameriških. Publikacija »Official Catholic Directory« za l. 1935. objavlja, da je v Združenih državah, na Aljaski in Havajskih otokih skupno 20.523.000 katoličanov. Organizirani so v 18 nadškofijah in 107 škofijah. Svetnih duhovnikov je 20.836, redovnih 9.424, semenišč 193. Katoličani vzdržujejo tam sami 191 moških in 661 ženskih srednjih šol, 324 sirotišnic in 659 bolnic.

Sv. oče Pij XI. je v teku svojega dvanajstletnega vladanja sklenil 18 konkordatov z raznimi državami. Od l. 1908 do izbruha svetovne vojne je sklenila sv. stolica 133 konkordatov, na eno stoletje povprečje 17! Nadalje je sv. oče v teku svojega papeževanja ustanovil v misijonskih pokrajinah 38 apostolskih vikariatov, povzdignil 46 prelatur v vikariate, na novo ustanovil 72 prefektur in 24 misijonskih okrožij.

Duhovne vaje je v preteklem letu opravilo v Nemčiji okrog 100.000 ljudi. V Švici jih je opravilo l. 1934 okrog 5000 mož in fantov ter okrog 6000 žena in deklet. V Belgiji se udeležuje duhovnih vaj letno okrog 30.000 katoličanov, in sicer več mož in fantov kakor žena.

Cerkev in šola. V Združenih državah severoameriških se bavi 63.885 redovnic s poučevanjem mladine. Njihove šole obiskuje okrog 2.000.000 otrok.

Slovenska mladina
— Tvoja je „Straža“!

To prihrani državi letno 250 milijonov dolarjev.

Z misijonskih poljan. V poganskih deželah deluje danes okrog 13.000 katoliških misijonarjev-duhovnikov. Število spreobrnjenecv znaša letno kakih 400.000. Glavno pažnjo posveča Cerkev vzgoji domačih duhovnikov. V misijonskih pokrajinah, ki so podrejene rimski »Propaganda fidei«, deluje 5384 domačih duhovnikov. V 400 misijonskih semeniščih se vzgaja trenutno okrog 18.000 domačinov za duhovnike.

Katoliška akcija v Avstraliji. Msgr. Bernardi, apostolski delegat v Avstraliji, ki je bil pred nedavnim poslan v Švico kot apostolski nuncij, se je zelo zavzemal za uspevanje Katoliške akcije med Avstralci. Vodilni avstralski ministri so se s ponosom priznavali h katolicizmu in versko življenje se je v Avstraliji razveseljivo dvignilo. V 1119 katoliških šolah uživa 200.000 otrok krščansko vzgojo.

Na področju USA prebiva 13 milijonov črncev. 5 milijonov pripada protestantski veroizpovedi, 7.750.000 ne izpoveduje nobene vere, 250.000 pa je katoličanov.

V 18 ameriških zveznih državah so uvedli evgenične zakone. Steriliziranih je bilo ca 20.000 oseb. V nadaljnjih 14 državah se vrše priprave za uvedbo evgeničnih zakonov. Objavljene številke kažejo, da je bilo med steliziranimi 5% zločincev, 50% duševno bolnih in 40% slaboumnih.

V Rosary kolegiju v River Forestu (USA), so posvetili svečo, ki naj gori sto let za svetovni mir. Sveča je dar znane ameriškega umetnika in slikarja cerkvenih oken Thomasa O'Shanghnessyja.

Katoliška kmetijska zveza v Češkoslovaški šteje nad 50.000 članov v 1034 krajevnih organizacijah. V zadnjem letu je narasla za ca 10.000 članov in 84 krajevnih organizacij.

Francoska Akademija znanosti je sprejela za dopisujočega člana oddelka za zemljepis in plovbo ravnatelja observatorija Zi-Ka-Wei pri Šanghaju p. Petra Lejaya S.J. — P. Lejay je s Holweckom izumil aparat za merjenje gravitete, ki delo gravimetra silno poenostavi.

Pridobivajte nam nove naročnike!

Popravi. Straža štev. 7. str. 60 33 v. ods. 79. namesto »v razum« pravilno »v razmere«.

Naša borba velja predvsem komunizmu, ki ima v teh težkih časih lahko pot. Marsikdo se mu pridruži samo zaradi nezadovoljstva, ne da bi vedel, kaj prav za prav komunizem hoče.

TBC — akademska socialna bolezen

Če primerjamo statistike, vidimo, da je med akademiki daleč najbolj razširjena bolezen — tuberkuloza. Vzrokov za to razširjenost je več; najlažje jih spoznamo, če pogledamo položaj slovenskega študenta, za katerega gornja trditev zlasti velja.

Velik del naših akademikov prihaja še vedno iz kmečkega stanu, med katerim tuberkuloza razmeroma najbolj mori zaradi skrajno slabe zdravstvene zaščite, ki je je deležen ta stan. Že itak obupne socialne razmere se še vedno slabšajo, tako da lahko govorimo le o zelo malem procentu dobro situiranih akademikov. Mnogo nemeščanskih sinov se vsak dan vozi v Ljubljano. O škodljivosti prekratkega spanja, vožnje v umazanih in zakajenih vlakih in postajanja po ulicah ob slabem vremenu smo si na jasnem. Oni ki bivajo v Ljubljani imajo običajno zatohle, vlažne sobice in hrano, ki zadošča komaj za življenje, ne more pa dati odpornosti proti bolezenskim klicam. Naporen študij sprejemljivost za bolezen še povečuje. Sedaj pa si še predstavimo našega akademika, kako se naravnost duši v mnogo premajhnih predavalnicah, risalnicah in laboratorijih, obsojenega na revščino, ki ga sili, da mora tudi svoj prosti čas porabiti za inštrukcije (po 5 do 10 Din na uro, če jih sploh dobi!) saj mu neprestano vihti nad glavo bič vprašanje obstanka. Kako naj tak fant ali dekle ki mu vsakdanja beda in stradanje nalagata le eno željo — čimprej h kruhu — kako naj posveča dovolj pozornosti svojemu zdravju. In baš tuberkuloza je zavratna bolezen, ki jo mnogi opazijo šele takrat, ko je že prepozno, oziroma so potrebna leta, da se bolnik odpomore. In tudi, če jo ugotovi, kateri akademik se ne boji izgube semestrov, ki so potrebni za zdravljenje in kdo zmore ogromne stroške, ki so zato potrebni?

Posledice so žalostne. Študent (-ka) se pribori skozi izpite, dovrši univerzo in išče dela in kruha. Tedaj omaga. Pa ne umre tako hitro. Leta in leta životari sebi in drugim v nadlogo, saj za zdravljenje tudi sedaj le redko dobi sredstva in — končno — shira. Če bi mu pomagali ob pričetku bolezni, bi bil zdrav v nekaj mesecih.

Lahko rečemo, da nimajo na naši univerzi tuberkulozni akademiki nikake zdravstvene zaščite. UZF pomaga po svojih močeh, toda kot uradna ustanova je za energično akcijo mnogo preokoren. Skrajni čas pa je, da se lotijo študentje in profesorji energične borbe, da rešijo one, ki jih je napadla ta počasna, a dosledna morilka. Na akcijo s strani države, kot je to v drugih državah, vsaj začasno ne moremo računati.

Delo bi moralo iti v štirih smereh:

1. Potrebno je izboljšanje stanovanjskih razmer slovenskih akademikov. Nujno rabimo v Ljubljani moderen, higieničen akademski dom z 200 do 300 mesti. Državna subvencija mora omogočiti najrevnejšim potreben popust.

2. Potrebna nam je državna menza, ali pa naj država podpre obstoječe, da bodo mogle dajati potrebnim ceneno, eventuelno tudi brezplačno dobro hrano.

3. Skrajno slabe so razmere na naši univerzi v pogledu prostorov; ko se v prenapolnjenih predavalnicah, risalnicah in laboratorijih preriva veliko število slušateljev, nehygienično zidane zgradbe, pomanjkanje učilnic in čitalnic, kamor bi se mogli zateči slušatelji in slušateljice med posameznimi predavanji in izkoristiti čas, ki ga sicer izgubljajo po hodnikih, v auli ali po mestnih ulicah, pa če pogledamo prekrasne moderne vseučiliške zgradbe v Zagrebu in Belgradu, tedaj uvidimo, da je prišel čas, ko se moramo resno lotiti velike naloge slovenskega naroda: Zgraditve nove, popolne univerze.

4. Preidemo k točki, ki smo jo pustili za konec, ker je najbolj aktualna. Študentom in študentkam, ki so bolni na pljučih, je potrebna nujna in neposredna pomoč.

Predvsem je treba uvesti in izvesti obvezen brezplačen röntgenološki in klinični pregled vseh naših visokošolcev in visokošolk. Vsem bolnim (in ne lažimo si — procent bo zelo velik!) mora biti omogočeno poceni, odnosno brezplačno zdravljenje do popolnega okrevanja. Potrebna nam je, kot je že pisala »Straža«, vsaj skromna dependanca na Golniku, kjer bi se mogli zdraviti študentje(ke) po zelo nizkih cenah, odnosno brezplačno. Do takrat pa vsaj nekaj mest istotam pod istimi pogoji. Žalostno, toda resnično je, da danes še prav ničesar nimamo.

V centralni univ. fond v Belgradu gre vsako leto polovica vseh prispevkov, ki jih plačujejo študentje UZF-u. Vsako leto ta fond subvencionira država. Ta fond se po zakonu sme uporabiti šele, ko doseže deset milijonov, in sicer izključno za zdravstvene ustanove, ki bodo služile predvsem tuberkulozni akademski mladini. *Letos jeseni bi morala biti dosežena vsota 10.000.000 Din. Dejansko pa je danes v Hipotekarni banki naloženih 3.400.000 dinarjev.*

Vprašamo, kje je ostali denar!?!

Kolikor nam je znano, se je iz letnih prispevkov centralnemu fondu sproti uporabljal znaten del v korist akademikom. Koliko to odgovarja zakonu, ne vemo, vendar pa priznavamo upravičenost izdatkov za res potrebne. Toda, kar hočemo povedati, je to, da slovenski študent, ki prav tako redno plačuje svoj obolus, ni dobil ničesar!!!

Prepričani smo, da bo naš UZF mogel dobiti danes vsaj del vsote, ki smo jo v zadnjih letih plačali v centralni fond. Univerza pa naj od vsote, ki je namenjena za centralni fond, zadrži vsaj polovico (izkušnje kažejo, da bi to bilo mogoče) in ga uporabi za zdravljenje na pljučih bolnih slušateljev. Seveda je to še vedno mnogo premalo, toda računamo, da bo banovina in morda vendar enkrat tudi država pomagala po svojih močeh. In stvar je nujna. Naraščajoča socialna beda pospešuje to bolezen, ki se — namesto da bi padala — širi in uničuje naše najboljše inteligentne evetove. Lotimo se dela, kajti ne moremo si laskati, da stoji slovenski narod na evropski višini, dokler ima zdravstveno skrbstvo na tako nizki stopnji!

Poravnajte naročnino!

Proti privatnemu kapitalizmu, proti državnemu kapitalizmu komunizma in nacionalnega socializma, proti fašizmu hočemo federativne korporacije delovnih poklicnih stanov kot nosilke gospodarskega življenja!